

Lausunto, Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi

3031/11.03.00/2026

KHALL 16.6.2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Niina Kinnunen, 044 777 3380,
niina.j.kinnunen@suomussalmi.fi

Lausuntopalvelu.fi-järjestelmässä on lausuttavissa väliaikaiseen poikkeamiseen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi, työryhmän mietintö. Lausuntojen antamisaika päättyy 3.7.2026.

Lausuntopyyntö:

Johdanto

Sähkön saatavuus ja toimitusvarmuus ovat modernin yhteiskunnan elinehtoja, jotka mahdollistavat keskeiset toiminnot, kuten teollisuuden, digitaalisen maailman, liikenteen, asumisen ja viestinnän. Sähköjärjestelmän vakaus on kriittinen osa kansallista huoltovarmuutta. Kun sähköjärjestelmän käyttövarmuutta uhkaavia häiriöitä voi periaatteessa ilmetä milloin tahansa, on säätösähkön jatkuva saatavuus ja riittävä kapasiteetti sähköjärjestelmän kannalta välttämätöntä.

Sähkön eri tuotantomuodoista vesivoima soveltuu erityisen hyvin sähköjärjestelmän häiriötilanteissa aktivoitavaksi säätövoimaksi luotettavan ja nopean säädettävyytensä ansiosta. Esimerkiksi rajajohtohäiriön tai ison voimalaitoksen verkosta irtoamisen kaltaisissa sähköjärjestelmän käyttövarmuutta uhkaavissa tilanteissa verkkoon voidaan saada nopeasti suuri määrä tehoa vesivoimaa aktivoimalla. Vesivoimalaitoksen näkökulmasta tämä tarkoittaa voimalaitoksen tuotantotehon ja siten myös veden juoksutuksen väliaikaista kasvattamista.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen 20.6.2023 päivätyn ohjelman mukaan ”Hallitus vahvistaa energijärjestelmälle tärkeän säätökykyisen vesivoiman toimintaedellytyksiä. Vesilain päivittämisen yhteydessä huolehditaan siitä, että kansantaloudelle ja yleiselle edulle tärkeät hankkeet ovat edelleen mahdollisia. Vesivoiman säätökykyä parannetaan vesipuidedirektiivin mahdollistamissa rajoissa.” Lisäksi hallitusohjelman mukaan ”Vesivoimalla tuotetun tehon korotusmahdollisuuksia parannetaan kriisitilanteita ajatellen.” Myös hallituksen vuoden 2025 puoliväliriihen kirjauksissa on painotettu vesivoiman merkitystä energiahuollon, säätövoiman ja huoltovarmuuden kannalta.

Tavoitteet

Ehdotusten tavoitteena on mahdollistaa väliaikainen poikkeaminen sähköntuotantaan säätämään kykenevän vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä olosuhteissa, joissa laitoksen sähköntuotannon lisääminen olisi välttämätöntä sähköjärjestelmän käyttövarmuuden turvaamiseksi.

Kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus esittää lausuntonaan:

Sähköjärjestelmän toimitusvarmuus ja sähkön jatkuva saatavuus ovat kriittisiä tekijöitä yhteiskunnan toiminnan kannalta. Häiriötilanteissa sähköjärjestelmän vakauden ylläpito on keskeinen osa kansallista huoltovarmuutta. Vesivoimalla on sähköjärjestelmässä erityinen rooli

säätövoimana sen nopean ja luotettavan säädettävyyden vuoksi. Häiriötilanteissa, kuten suurten tuotantoyksiköiden irtikytkennöissä tai siirtoyhteyksien vioissa, vesivoimaa voidaan nopeasti lisätä järjestelmän tasapainon palauttamiseksi. Ehdotus mahdollistaisi vesivoimalaitosten tilapäisen poikkeamisen lupamääräyksistä tilanteissa, joissa sähköntuotannon nopea lisääminen on välttämätöntä sähköjärjestelmän käyttövarmuuden turvaamiseksi. Tällainen joustomekanismi on perusteltu sähköjärjestelmän toimintavarmuuden näkökulmasta.

Suomussalmen kunnan alueella sijaitsee kaksi vesivoimalaitosta sekä niihin liittyen säännösteltyjä vesistöjä. Vuokkijärven vaihteluväli on 6 metriä ja Kiantajärven 4 metriä. Nykyisistä lupamääräyksistä poikkeaminen todennäköisesti vaikuttaa enenevässä määrin vesistöihin, ympäristöolosuhteisiin ja muihin vedenkäyttömuotoihin. Siksi poikkeamien tulee olla:

- selkeästi rajattuja ajallisesti ja sisällöllisesti
- sidottuja todellisiin ja perusteltuihin häiriötilanteisiin
- valvottuja ja dokumentoituja

Lisäksi on tärkeää, että vesipuidedirektiivin tavoitteet ja ympäristönsuojelun näkökohdat säilyvät keskeisinä myös poikkeustilanteissa.

Suomussalmen kunta korostaa seuraavien ehtojen merkitystä:

- Poikkeamien käyttö tulee rajata vain välttämättömiin häiriötilanteisiin.
- Toimenpiteiden vaikutuksia vesistöihin ja ympäristöön tulee seurata aktiivisesti.
- Tarvittaessa tulee asettaa tarkentavia ehtoja poikkeamien toteuttamiselle.
- Poikkeamien käytöstä tulee raportoida läpinäkyvästi eri viranomaisille.

Edellä esitetyin perustein ehdotettu sääntelymuutos on perusteltu sähköjärjestelmän käyttövarmuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta, kunhan poikkeaminen lupaehdoista toteutetaan hallitusti, rajatusti ja ympäristövaikutukset huomioiden.

Lisäksi tulisi selvittää myös muiden sähkön tuotanto- ja varastointimenetelmien soveltuvuutta sähkön toimitusvarmuuden parantamiseksi sekä edistää sähkön kulutuksen vähentämisen vaikuttavuutta korkeimpien kulutuspiikkien aikana ja häiriötilanteissa.

Päätös

**Toimeksi
Tiedoksi**

Kunnanjohtaja
Lausuntopalvelu.fi
